

Het was mei Michail Boelgakov

“Het was mei” werd geschreven in mei 1934, toen Boelgakov bemoedigend nieuws had ontvangen over een mogelijke reis naar Parijs. De reis ging niet door en Boelgakov verscheurde de tekst die in snippers in zijn archief werd teruggevonden. Vertaald door Carel Schouten.

Uit de archieven van
De meester en Margarita

<http://www.masterandmargarita.eu>

Webmaster

Jan Vanhellemont
Klein Begijnhof 6
B-3000 Leuven

+3216583866
+32475260793

Het was mei

Het was mei. Het was een schitterende maand mei. Ik liep door een steeg, door dezelfde steeg waaraan het theater gelegen is. Het was een uitstekende, gladde, geliefde steeg, waarover onophoudelijk auto's reden. Terwijl ze erover reden knalden ze over een metalen deksel, die in het asfalt was gemaakt. "Misschien is het een deksel van de riolering, maar misschien ook van de waterleiding", - overdacht ik. Die auto's brulden af en toe met verschillende stemmen, en elke keer dat ze schreeuwden, zonk de moed me in de schoenen en knikten mijn knieën.

"Als een auto nog eens een keer zo schreeuwt, dan zal ik nog eens terstond sterven", - dacht ik, met het einde van mijn stok in het trottoir pokend en bang voor de dood.

"Ik moet de pas versnellen, het erf opgaan, en het theater binnenlopen. Daar zijn de auto's al niet afschrikwekkend meer, en het is heel goed mogelijk dat ik niet zal sterven." Maar het lukte me niet het erf in te lopen. Ik zag hem. Hij stond tegen de muur van het theater geleund en met zijn benen over elkaar. Zijn voeten waren geschoeid in bloedrode schoenen op opgeblazen zolen. Boven zijn schoenen had hij dikke wollen kousen aan, en boven zijn kousen zat een kniebroek met de kleur van chocolade. Hij had geen jas aan. In plaats van een jas had hij een vreemd jekje aan, gemaakt van zeemleer, waarvan ooit mannenportemonnees werden gemaakt. Op zijn borst hing een lintje met gespje, en op zijn hoofd had hij een vrouwenbaret met een kort staartje.

Het was een jongeman van een verblindende schoonheid met lange wimpers en montere ogen. Voor hem stonden vijf acteurs, een actrice en een regisseur. Ze versperden de weg naar de deur.

Ik nam mijn muts af en groette de jongeman. Hij groette mij op een vreemde manier. Hij klemde namelijk zijn handpalmen van beide handen in elkaar, verhief ze en deed alsof hij een onzichtbare klok luidde. Hij keek me doordringend aan, glimlachte vluchtig met de ongekende schoonheid van zijn ogen. Ik raakte opgewonden en liet mijn stok vallen.

- Hoe gaat het ermee? - vroeg de jongeman aan mij.

Het ging goed met mij, ik werd alleen gehinderd door de auto's met hun helse kreten, ik treuzelde een beetje en deed mijn muts scheef op. Toen raakte de algemene aandacht op mij gevestigd.

- En hoe gaat het met u? - vroeg ik, daarbij kwam het mij voor, dat mijn tong opzwol.

- Goed! - antwoordde de jongeman. - Hij is juist terug van het buitenland, - zei de regisseur mij rustig. - Ik heb uw toneelstuk, - zei de jongeman mij streng.

"Ik had door de andere ingang, over het erf het theater moeten binnenlopen." - bedacht ik droefgeestig.

- Ik heb het gelezen, - herhaalde de jongeman welluidend.

- En hoe vond u het, Polievkt Eduardovitsj? - vroeg de regisseur, zonder zijn ogen van de jongeman af te wenden. - Goed, zei Polievkt Eduardovitsj hortend, goed. De derde acte moet overnieuw.

De tweede scène uit de derde acte moet weg en de eerste scène moet over naar de vierde acte. Dan wordt het helemaal goed. - ga naar huis toe en verplaats de scènes, - fluisterde de regisseur mij in het oor en hij knipoogde onrustig. - Goed, ik ga verder, -

zei Polievkt Eduardovitsj. En ze maakten zich los en arresteren Hans. - Heel goed, - merkte de regisseur op. - Ze moeten hem arresteren, die Hans. Maar vindt u niet gewoon, dat ze hem beter in het voorafgaande scène kunnen arresteren? - Onzin! - antwoordde de jongeman. - Juist hier moet hij gearresteerd worden en nergens anders.

"Het is een buitenlands verhaal", - dacht ik. - Maar waarom hangt hij alleen zo de beest uit tegenover Hans? Ik wil buitenlandse verhalen horen, of ik nu wel of niet sterf.

Ik strekte me uit naar de jongeman en probeerde geen woord te zeggen. Mijn ziel werd week, daarna trilde het in mijn borst. Ik wilde horen over het snikhete Spanje. En dat ze nu op gitaren mogen spelen. Maar ik hoorde niets daarvan. De jonge man, die mij kwelde, ging door met vertellen over de ongelukkige Hans. Hij werd niet alleen gearresteerd, hij werd ook in elkaar geslagen op het politiebureau. Maar dat was nog niet

genoeg – hij ging het gevang in. En dat is nóg niet genoeg, de arme oude vrouw, moeder van die Hans, werd weggejaagd uit de woning en overnachtte op de boulevard in de regen.

“Lieve hemel, wat een duistere zaken vertelt hij! En waar heeft hij, tot mijn verdriet, kennis gemaakt met die Hans uit het buitenland. En je kon de poort niet door, wanneer hij niet klaar is met Hans, want dat is niet beleefd op de meest interessante plek...”

Hoe dieper in het woud, des te meer hout. Hans werd tot dwangarbeid veroordeeld, en zijn moeder vatte kou en stierf. Ik wilde bronwater, mijn hart bleef stilstaan en zonk ineen, de auto's knalden en brulden. Het werd duidelijk dat er in feite helemaal geen Hans was, en dat de jongeman hem niet had ontmoet, en dat hij gewoon de derde acte van zijn toneelstuk had verteld. In de vierde acte sprak de moeder voor haar dood een vloek uit over de beulen die Hans hadden geëxecuteerd, en toen stierf ze. Het leek mij of de zon was ondergegaan, ik voelde me ongelukkig.

Vlakbij speelde een haveloze man een mazurka van Venjavski. Voor hem lag een pet, en daarin lagen koperen vijfkopekenstukken. Iets verder handelde een ander in blikken muizen, en die blikken muizen renden rap aan elastieken over een plankje.

- Het is iets bijzonders! – zei de regisseur - we wachten en wachten met ongeduld! Toen rolde een goedkope, kleine auto naar de poort en kwam tot stilstand.

- Nou, ik moet gaan, - zei de jongeman. Kameraad Jermolaj, we gaan naar Herzen. De ongewoon sombere Jermolaj rukte achter de ruiten aan hendeltjes. De jongeman luidde met de bel, verstopte zich in een wagen en vloog weg. Meteen ontvlamde voor zijn gezicht een groen oog die de wagen van Jermolaj doorliet. En de jongeman reed direct de zon tegemoet, en verdween.

En ik deed mijn muts af en groette hem alsnog, en ik kocht een blikken muis voor een jongetje, ik redde me van de auto's, ging op het erf een kleine deur in, en zag weer de regisseur, en tegen mij zei die:

- Ach, luister naar hem, luistert u naar hem. U moet de derde scène opnieuw doen. Het is geen goede scène. Grote misverstanden kunnen uit zo'n scène voorspruiten. Naar de duvel ermee, met die derde scène!

En mei verstreek. En daarna kwam juni, juli. En toen trad de herfst in. En alle regenbuien besprenkelden die steeg en, het hart onrustig makend met zijn kabaal, draaide een kring op het podium, en elke dag ging ik dood, en daarna was het weer mei.